

چه عواملی در عصر کنونی بر فرآیند تحصیل دانشجویان رشته‌ی پزشکی مؤثر است؟

پریناز محنتی: عضو هیأت علمی، مرکز تحقیقات آموزش علوم پزشکی، گروه فیزیکی پزشکی، دانشکده‌ی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران.

شیرین ببری*: عضو هیأت علمی، گروه فیزیولوژی، دانشکده‌ی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران.

چکیده: با عنایت به اهمیت شغل پزشکی و رسالت دانشگاه در تربیت پزشکان کارآمد، پرتوان و متعهد، در این تحقیق عوامل اثرگذار در فرآیند تحصیلی دانشجویان پزشکی در عصر کنونی بررسی گردید. این مطالعه در بین ۱۱۰ نفر از دانشجویان رشته‌ی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز انجام و با استفاده از پرسش‌نامه‌ی محقق‌ساخته با مقیاس لیکرت مورد ارزیابی قرار گرفت. گزینه‌های مهم تأثیرگذار در فرآیند تحصیلی به دو دسته‌ی عوامل درونی و بیرونی تقسیم شدند. از ۱۱۰ نفر دانشجوی پزشکی، ۵۷ درصد مؤنث و بقیه مذکر بودند. این مطالعه نشان داد از عوامل درونی مؤثر، میزان علاقه به رشته‌ی تحصیلی قبل از انتخاب رشته در ۸۵/۵ درصد و امیدواری به امکان خدمت به مردم ۸۸/۲ درصد زیاد و خیلی زیاد بود. در مورد عوامل بیرونی، رضایتمندی دانشجویان از نحوه‌ی آموزش ۳۰ درصد و سطح علمی اساتید ۴۹/۱ درصد خیلی زیاد و یا زیاد بود و ارائه‌ی پکیج آموزشی توسط مدرس برای هر واحد درسی ۸۱/۸ درصد نقش خیلی زیاد و زیاد در فراگیری داشته است. این مطالعه نشان داد که فرآیند تحصیلی دانشجویان با عوامل درونی ارتباط مستقیم معناداری دارد. از عوامل بیرونی استفاده از پکیج آموزشی مناسب به صورت اثر معنادار مثبت بوده و موجب کاهش زمان و هزینه می‌گردد.

واژگان کلیدی: فرآیند تحصیلی، دانشجویان پزشکی، عوامل درونی.

*نویسنده‌ی مسؤول: عضو هیأت علمی، گروه فیزیولوژی، دانشکده‌ی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران.

(Email: shirinb46@yahoo.com)

مقدمه

قبولی با تصویری کاملاً متفاوت از آنچه در ذهن خود داشته‌اند مواجه گردند (نجات، ۲۰۰۶). داشتن روحیه‌ی خدمت به مردم در کنار شغلی با درآمد خوب و وضعیت اقتصادی مطلوب یکی دیگر از عوامل درونی مؤثر در روند تحصیل می‌باشد (قاسمی، ۲۰۰۹). یک سیستم آموزشی صحیح در سایه‌ی اساتید توانمند صرفاً به دلیل نبود انگیزه‌ی یادگیری در فراگیران روند یادگیری را متوقف نموده، بلکه در حین آموزش آن را ایجاد می‌نماید. قدرت بیان، آشنایی به روش‌ها و فنون جدید آموزشی موجب رضایت فراگیران از اساتید می‌گردد. دانشجویان پزشکی دانشگاه تهران، ویژگی‌های مثبت فردی و شخصیتی، سطح علمی بالای اساتید به‌همراه تسلط به رشته‌ی تخصصی و برخورد مناسب با نسل جوان، آرزومند و مشتاق تحصیل را علت رضایتمندی هرچه بیشتر دانشجویان بیان نمودند (زاهدی، ۲۰۰۸). از دیگر عوامل بیرونی که در این تحقیق بررسی شده، امکان دسترسی به منابع و امکانات آموزشی است. اکثر دانشجویان با توجه به هزینه‌ی بالا و کمبود کتب دانشگاهی در دستیابی به منابع درسی دچار مشکل هستند. یکی از راه‌های مقابله با این مشکل، آماده نمودن بسته‌ی آموزشی شامل فایل الکترونیکی منبع درسی، اسلایدهای مدرس، طرح درسی و برنامه‌های آموزشی برای واحد مربوطه است. لازم به ذکر است که دسترسی به کامپیوتر جهت استفاده از این بسته‌ی آموزشی ضروری می‌باشد. در این تحقیق، عوامل درونی شامل میزان علاقه به رشته‌ی انتخابی و امیدواری به آینده‌ی شغلی و عوامل بیرونی شامل نقش اساتید و وجود امکانات آموزشی در فرآیند تحصیل دانشجویان پزشکی مورد بررسی قرار گرفت.

مواد و روش‌ها

این بررسی به‌صورت مطالعه‌ی توصیفی-مقطعی در نیمسال دوم سال تحصیلی ۱۳۸۹-۹۰ در بین دانشجویان رشته‌ی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز به‌منظور بررسی عوامل مؤثر در فرآیند تحصیل دانشجویان رشته‌ی پزشکی در عصر کنونی صورت گرفت. ابزار جمع‌آوری داده‌ها پرسش‌نامه‌ی پژوهشگرساخته با استفاده از منابع معتبر علمی بوده و به روش پنج درجه‌ای لیکرت (از خیلی زیاد تا خیلی کم) طراحی گردید. در بین کل دانشجویان پزشکی ورودی ۸۹-۹۰ نیمسال دوم توزیع و نتایج مربوط به ۱۱۰ داده‌ی دریافتی از ۱۲۰ پرسش‌نامه‌ی توزیعی بررسی شد. روایی پرسش‌نامه توسط سه نفر از همکاران متخصص و یک نفر متخصص آمار بررسی و موارد توصیه شده در پرسش‌نامه اصلاح گردید.

با توجه به اهمیت آموزش و نقش آن در پیشرفت جامعه، برنامه‌های آموزشی و عوامل مداخله‌گر مربوط به آن مورد توجه فراوان قرار گرفته‌اند (نعمت‌الله، ۲۰۰۳). امروزه آموزش دانشجویان پزشکی کارآمد که از سطح علمی بالایی نیز برخوردار باشند از ارکان بنیادین و مهم در رشد و توسعه‌ی بهداشت و سلامت هر کشور به‌شمار می‌رود (تروفینو، ۲۰۰۰). یادگیری و پیشرفت دانشجویان پزشکی صرف نظر از استعداد ذاتی آن‌ها با عوامل مختلف در ارتباط می‌باشد (قادری، ۲۰۰۳). بررسی این عوامل در بهبود پیشرفت دانشجویان این رشته نقش بسزایی داشته و موجب تعیین نقاط ضعف مربوط به سیستم آموزشی و عوامل محیطی مرتبط با این فرآیند خواهد گردید. با عنایت به اثرپذیری فرآیند تحصیل دانشجویان پزشکی از عوامل درونی و بیرونی بر آن شدیم تا نقش برخی از این عوامل را بررسی کنیم. از جمله عوامل فردی مهم، میزان علاقه‌ی دانشجویان به رشته‌ی تحصیلی قبل از انتخاب رشته در کنکور می‌باشد. این علاقه از دوران کودکی شروع و با تحصیل در دوره‌ی راهنمایی و دبیرستان تکمیل می‌گردد. علاقه به‌عنوان محرک و انگیزه‌ی درونی برای انجام فعالیت‌های تحصیلی و یادگیری به‌شمار می‌رود (محمدی، ۲۰۰۶). فقدان انگیزه به‌دلیل عدم علاقه به رشته‌ی انتخاب‌شده می‌تواند موجب افت تحصیلی و کاهش رغبت برای یادگیری شود (یوسفی، ۲۰۰۹). در عصر حاضر، تأثیر نظر والدین یا نزدیکان در انتخاب رشته‌ی دانشجویان از مسائل حایز اهمیت است. اغلب والدین در دنیای امروز پایه‌ی دانش‌آموز، نگران آینده‌ی تحصیلی و شغلی او هستند و همین عامل اثرگذاری فکری و عملی فراوانی در انتخاب رشته، شغل و آینده‌ی دانش‌آموز داشته و در برخی موارد موجب تحمیل نظرات و آمال والدین به فرزندان می‌شود؛ که نتیجه‌ی آن عدم علاقه به رشته‌ی انتخابی است (یوسفی، ۲۰۰۹). افزایش علاقه به رشته‌ی تحصیلی در بدو ورود به دانشگاه وابسته به حضور کارکنان آموزشی دلسوز و مجرب علاقمند به دانشجو و فراهم نمودن محیط مطلوب آموزشی است. امکانات آموزشی و رفاهی دانشگاه از جمله عوامل مؤثر دیگر در این زمینه می‌باشد (ترابیان، ۲۰۰۶). شناخت کامل از رشته‌ی تحصیلی و مسؤولیت‌ها و وظایف مربوط به این رشته موجب می‌گردد که فرد با توجه به توانایی‌ها و علایق خود مبادرت به انتخاب رشته نماید. اکثر پذیرفته‌شدگان در دانشگاه آشنایی لازم و کافی با محیط دانشگاه و تحصیل در آن را نداشته و احتمال دارد بعد از

جدول ۱: عوامل درونی مؤثر در فرآیند تحصیلی دانشجویان پزشکی

نوع عامل درونی	عنوان	پاسخ به درصد			
		خیلی کم	کم	متوسط	زیاد
علاقه	علاقه به رشته تحصیلی قبل از انتخاب	۰/۹	۱/۸	۱۱/۸	۲۰
	شناخت کامل رشته قبل از انتخاب آن	۲/۷	۰/۹	۲۹/۱	۴۰/۹
	افزایش علاقه به رشته تحصیلی بعد از ورود به دانشگاه	۳/۶	۶/۴	۱۷/۳	۳۰
	تصور شما از محیط دانشگاه قبل و بعد از قبولی	۷/۳	۱۲/۷	۳۳/۶	۳۲/۷
امیدواری	امیدواری به آینده مناسب	۴/۵	۷/۳	۲۷/۳	۳۴/۵
	امیدواری به موقعیت اجتماعی مناسب	۱/۸	۰/۹	۱۰/۹	۳۹/۱
	امیدواری به درآمد و وضعیت اقتصادی خوب بعد از فارغ التحصیلی	۴/۵	۴/۵	۲۸/۲	۳۹/۱
	امیدواری به امکان خدمت به مردم جامعه	۰	۲/۷	۹/۱	۳۱/۸

در پاسخ به علاقه به رشته تحصیلی قبل از انتخاب ۸۵/۵ درصد میزان علاقه خود را زیاد یا خیلی زیاد، ۱۱/۸ درصد متوسط، و ۲/۷ درصد کم و خیلی کم بیان نمودند. میزان افزایش علاقه مندی به رشته تحصیلی بعد از ورود به دانشگاه به نظر ۷۲/۷ درصد از دانشجویان زیاد و یا خیلی زیاد، ۱۷/۳ درصد متوسط، و در ۱۰ درصد کم و یا خیلی کم برآورد شد. ضریب همبستگی اسپیرمن در پاسخ به هر یک از سؤالات مربوط به میزان علاقه دانشجویان به عنوان عامل درونی با میزان علاقه فعلی به رشته محاسبه گردید. میزان علاقه به رشته قبل از انتخاب با علاقه فعلی ارتباط مستقیم و معنادار ($P < 0.05$)، ($r = 0.27$) داشت. میزان امیدواری به آینده مناسب شغلی ۶۰/۹ درصد، امیدواری به موقعیت اجتماعی مناسب ۸۶/۴ درصد، امیدواری به درآمد و وضعیت اقتصادی ۶۲/۷ درصد و امیدواری به امکان خدمت به مردم و جامعه ۸۸/۲ درصد زیاد و خیلی زیاد بود. ضریب همبستگی اسپیرمن بین علاقه فعلی به رشته با آینده مناسب شغلی ($P < 0.05$)، ($r = 0.35$)، موقعیت اجتماعی مناسب ($P < 0.05$)، ($r = 0.29$)، درآمد و وضعیت اقتصادی خوب ($P < 0.05$)، ($r = 0.24$) و امکان خدمت به مردم و جامعه ($P < 0.01$)، ($r = 0.31$) معنادار بود. در بررسی عوامل بیرونی امروزی سؤالات شامل دو بخش مربوط به نقش والدین، اساتید و امکانات آموزشی بود، که نتایج حاصل در جدول ۲ درج شده است.

جهت سنجش پایایی ثبات درونی پرسشنامه از فرمول کرونباخ استفاده گردید که ضریب کرونباخ ۰/۷ به دست آمد. از این میان، ۵ سؤال در ارتباط با علاقه مندی به رشته تحصیلی، ۴ سؤال در رابطه با میزان امیدواری به آینده، ۴ پرسش درباره رضایتمندی از اساتید و ۴ پرسش در زمینه امکان دسترسی به وسایل کمک آموزشی بود. داده‌های به دست آمده از مطالعه در دو بخش عوامل درونی (علاقه و امیدواری فرد) و بیرونی (نقش والدین، استاد و امکانات آموزشی) تقسیم بندی شدند. کرونباخ ۰/۷ به دست آمد. تأثیر عوامل درونی و بیرونی بر فرآیند تحصیلی دانشجویان به وسیله روش‌های آماری توصیفی-آزمون غیر پارامتری یومان ویتنی و برای پی بردن به همبستگی بین برخی از سؤالات مورد نظر از ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده و با نسخه ۱۳ نرم افزار SPSS مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گرفت. رفرنس‌ها و ساختار بازبینی شد و موارد لازم اضافه و تصحیح گردید. از این میان، ۵ سؤال در ارتباط با علاقه مندی به رشته تحصیلی، ۴ سؤال در رابطه با میزان امیدواری به آینده، ۴ پرسش درباره رضایتمندی از اساتید و ۴ پرسش در زمینه امکان دسترسی به وسایل کمک آموزشی بود. داده‌های به دست آمده از مطالعه در دو بخش عوامل درونی (علاقه و امیدواری فرد) و بیرونی (نقش والدین، استاد و امکانات آموزشی) تقسیم بندی شدند. تأثیر عوامل درونی و بیرونی بر فرآیند تحصیلی دانشجویان به وسیله روش‌های آماری توصیفی-آزمون غیر پارامتری یومان ویتنی و برای پی بردن به همبستگی بین برخی از سؤالات مورد نظر از ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده و با نسخه ۱۳ نرم افزار SPSS مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

از ۱۱۰ دانشجوی پزشکی شرکت کننده در مطالعه ۵۷ درصد مؤنث، ۴۳ درصد مذکر و همگی مجرد بودند. میانگین معدل پیش‌دانشگاهی دانشجویان 19.4 ± 0.43 بود. در بررسی عوامل درونی مؤثر امروزی، سؤالات شامل دو بخش مربوط به علاقه فردی و امیدواری بود، که نتایج حاصل در جدول ۱ درج شده است.

جدول ۲: عوامل بیرونی مؤثر در فرایند تحصیلی

دانشجویان پزشکی

نوع عامل بیرونی	عنوان	پاسخ به درصد				
		خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
نقش والدین و اساتید	تأثیر نظر والدین بر انتخاب رشته	۲/۷	۵/۵	۳۳/۶	۲۷/۳	۳۰/۹
	رضایت از نحوه‌ی آموزش اساتید	۸/۲	۱۱/۸	۵۰	۲۲/۶	۶/۴
	رضایت از نحوه‌ی برخورد اساتید با دانشجو	۶/۴	۸/۲	۴۵/۵	۳۰/۹	۹/۱
امکانات آموزشی	رضایت از سطح علمی اساتید	۴/۵	۶/۴	۴۰	۳۷/۳	۱۱/۸
	ویژگی فردی و شخصیتی اساتید	۱/۸	۱۰	۳۲/۷	۴۰/۹	۱۴/۵
	مشکل دسترسی به منابع	۱۳/۶	۱۵/۵	۳۳/۶	۲۰/۹	۱۶/۴
	تأثیر دسترسی به اسکن کتاب و اسلایدهای مدرس در فراگیری	۲/۷	۲/۷	۲۰	۴۴/۵	۳۰
	تأثیر یکجای آموزشی در فراگیری واحد درسی	۰/۹	۱/۸	۱۵/۵	۴۷/۳	۳۴/۵
	دسترسی به کامپیوتر برای استفاده از بسته‌ی درسی	۲/۶	۹/۱	۲۲/۷	۳۸/۲	۲۶/۴

تأثیر نظر والدین بر انتخاب رشته در ۵۸/۲ درصد موارد زیاد یا خیلی زیاد ارزیابی شد. از نحوه‌ی آموزش اساتید ۳۰ درصد دانشجویان رضایت خیلی زیاد و یا زیاد داشتند. میزان رضایتمندی دانشجویان از نحوه‌ی برخورد اساتید ۴۰ درصد خیلی زیاد و زیاد بود. رضایتمندی دانشجویان پزشکی از سطح علمی اساتید مربوطه ۴۹/۱ درصد خیلی زیاد و زیاد بود. دانشجویان، ویژگی‌های فردی و شخصیتی مثبت اساتید را در ۵۵/۴ درصد موارد خیلی زیاد و زیاد ارزیابی نمودند. ارتباط بین علاقه‌ی فعلی دانشجویان با رضایتمندی از نحوه‌ی آموزش ($t=0/29, P<0/001$)، نحوه‌ی برخورد اساتید ($t=0/2, P<0/05$)، و ویژگی‌های فردی و شخصیتی اساتید ($t=0/19, P<0/05$) معنادار بود، اما با رضایتمندی از سطح علمی اساتید ارتباط معناداری نداشت. در بخش مربوط به امکانات آموزشی امروزی، ۳۷/۳ درصد دانشجویان در دسترسی به منابع درسی به میزان زیاد و یا خیلی زیاد دچار مشکل بودند. امکان دستیابی به اسکن کتاب فرانس و اسلایدهای اساتید به‌نظر ۷۴/۴ درصد دانشجویان نقش خیلی زیاد و زیاد در فراگیری داشت. همراه بودن بسته‌ی آموزشی برای هر واحد درسی را ۸۱/۸ درصد از دانشجویان خیلی زیاد و یا زیاد کمک‌کننده دانسته‌اند. امکان دسترسی به کامپیوتر برای ۷۴/۶ درصد دانشجویان خیلی زیاد و یا زیاد وجود داشته است. ضریب اسپیرمن ارتباط معکوس معنادار ($t=-0/33, P<0/001$) بین رضایت از نحوه‌ی آموزش با مشکلات مربوط به امکان دسترسی منابع درسی را نشان

داد. علاقه‌ی فعلی دانشجویان ارتباط معناداری با موارد فوق نداشت.

بحث و نتیجه‌گیری

نقش پزشکان علاقه‌مند، باسواد و متعهد در سلامت فرد و جامعه بر کسی پوشیده نیست. رشته‌ی پزشکی شاید از معدود رشته‌هایی است که نقش دانش‌آموخته در تشخیص و درمان صحیح بر نقش امکانات پیشرفته در پاسخگویی به مسایل بهداشتی و سلامت افراد ارجحیت دارد (زاهدی، ۲۰۰۸). آموزش دانشجویانی که از لحاظ تئوری و عملی صلاحیت جای‌گیری در بالاترین جایگاه علوم پزشکی را داشته باشند بر عهده‌ی مجریان دانشگاه و اعضای هیأت علمی است (محتی، ۲۰۱۰). در این پژوهش، از ۱۱۵ پرسش‌نامه‌ی نظرخواهی توزیع‌شده، ۱۱۰ نفر پاسخ را عودت دادند که رقم بالایی برای تفسیر نتایج بوده است. در این تحقیق، با توجه به اولویت تأثیرگذاری و تجربیات فردی، برخی عوامل درونی و بیرونی مؤثر، انتخاب و نقش آن‌ها در فرایند تحصیلی دانشجویان پزشکی مورد بررسی قرار گرفت. علاقه موجب ایجاد اشتیاق برای فراگیری و جهت‌گیری مثبت در برابر برنامه‌ریزی‌های آموزشی و فرایند تحصیل خواهد بود. کاهش علاقه به رشته‌ی تحصیلی عمدتاً از عدم آشنایی دانشجویان با مراحل تحصیل رشته‌ی انتخابی و آینده‌ی شغلی در زمان انتخاب رشته متأثر می‌گردد. اگر رشته‌ی تحصیلی بر علایق و رغبت‌های واقعی فرد منطبق نباشد، ورود به دانشگاه علاوه بر اینکه نمی‌تواند موجب القای فکری علاقه و رشد عوامل مثبت شخصیتی در او شود؛ بلکه با توجه به طولانی‌مدت بودن روند تحصیل در رشته‌ی پزشکی باعث خستگی روحی و جسمی در فرد می‌گردد. بر اساس نتایج به‌دست‌آمده، بیش از ۸۵ درصد دانشجویان پزشکی به رشته‌ی انتخابی علاقه‌مند بودند. همچنین علاقه‌ی فعلی دانشجویان به رشته‌ی تحصیلی خود با علاقه قبل از انتخاب رشته ارتباط مستقیم و معناداری را نشان داد ($P<0/05$)؛ که این نتایج در مطالعه‌ی دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد بوده است (فاتحی، ۲۰۰۴). در مطالعه‌ی دیگری که برای بررسی میزان رضایتمندی دانشجویان دندان‌پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمان نسبت به رشته‌ی تحصیلی‌شان صورت گرفت، علاقه‌ی فعلی دانشجویان به رشته‌ی انتخابی معنادار بود (امینی، ۲۰۰۱). بررسی نتایج حاصل از این تحقیق همچنین حاکی از عدم وجود ارتباط معنادار بین علاقه‌ی دانشجویان به رشته‌ی انتخابی و تشویق والدین و نزدیکان برای انتخاب رشته است.

مشکل بودند. استفاده از بسته‌ی آموزشی یکی از ابتکاراتی بود که برای اولین در دسترس دانشجویان پزشکی قرار گرفت. این بسته، امکان آموزش برای حاضرین و غایبین جلسه را فراهم می‌آورد که ۸۱/۸ درصد دانشجویان، راهکار ارائه‌ی بسته‌ی آموزشی را به میزان خیلی زیاد و زیاد کمک‌کننده در سیستم آموزشی ارزیابی نمودند. از مزایای پکیج، صرفه‌جویی در زمان و کاهش هزینه‌ی تحصیلی می‌باشد. با توجه به اینکه دانشجویان از سبک‌های یادگیری مختلف استفاده می‌نمایند (ماتزودا، ۱۹۹۵؛ پلوی، ۲۰۰۵؛ نوری، ۲۰۱۲) به نظر می‌رسد که اساتید جهت ارتقای کیفیت آموزش باید در مورد مطالب آموزشی خود در هر ترم تجدید نظر نموده و با نظرخواهی از فراگیران و با بهره‌گیری از روش‌ها و فن‌آوری‌های جدید در جهت ارتقای کیفیت آموزش تلاش نمایند. این مطالعه نشان داد که فرایند تحصیلی دانشجویان در عصر حاضر با عوامل درونی ارتباط مستقیم معناداری دارد. از عوامل بیرونی، استفاده از پکیج آموزشی مناسب به‌صورت اثر معنادار مثبت بوده و موجب کاهش زمان و هزینه می‌گردد. نحوه‌ی آموزش مدرسان نیاز به بازنگری را نشان داد.

References

- Amini, M, Rezaii, R, Saber, M 2001, Conception of first grad medical student with medicine's discipline and its future, 5th national conference on Medical education, *Iranian Journal of Medical Education*, special issue, Pp. 7.
- Amini, N, Zamani, B.E, Abedini, Y 2010, Medical student's learning styles, *Iranian Journal of Medical Education*, Vol.10, No.2, Pp. 141-146.
- Amini, M, Rezai, R, Saber, M 2002, A survey of junior medical student's attitude toward medicine and its future, *Iranian Journal of Medical Education*, Vol.2, Pp. 11.
- Fattahi, M.A, Javadi, Y, Nakhaee, N 2004, A survey on dentistry students' satisfaction with their discipline and some of the related factors. *Strides in Development of Medical Education*, Vol.1, No.1, Pp. 32-40.
- Ghaderi, R, Dastjerdi, R, Soroush, Z, et al 2003, Influential Factors in Medical Students' Attitudes towards Studying

این یافته مطابق با نتایج حاصل از دو مطالعه‌ی دیگر است که بر اساس آن، فشار و اصرار والدین در انتخاب رشته در پایین‌ترین رده از نظر عوامل دخیل در انتخاب رشته قرار می‌گیرد (قادری، ۲۰۰۳؛ نجات، ۲۰۰۶). در واقع، می‌توان چنین استنباط نمود که علاقه و انگیزه‌ی درونی فرد نقش غیر قابل انکار و بالایی در انتخاب رشته‌ی دانشجویان پزشکی داشته است. حفظ علاقه‌مندی و رضایتمندی از رشته‌ی تحصیلی نیز یکی از مسؤولیت‌های مهم سیستم آموزشی است که حدود ۹۰ درصد (خیلی زیاد، زیاد و متوسط) افزایش علاقه‌مندی به رشته‌ی تحصیلی بعد از ورود به دانشگاه (اواخر ترم دوم) را نشان دادند. بر اساس نتایج حاصل از این تحقیق، علاقه‌ی فعلی دانشجویان پزشکی به رشته‌ی تحصیلی‌شان با امیدواری به آینده‌ی مناسب شغلی و موقعیت اجتماعی مناسب ارتباط مستقیم و معناداری دارد؛ در حالی‌که نتایج یک مطالعه حاکی از نگرانی و اضطراب دانشجویان پزشکی نسبت به آینده‌ی خود بوده که این یافته برخلاف نتیجه‌ی حاصل از بررسی حاضر می‌باشد (امینی، ۲۰۱۰). همچنین نتایج حاصل از برخی مطالعات دیگر حاکی از نگرش منفی دانشجویان پزشکی نسبت به آینده‌ی شغلی خود است (نجات، ۲۰۰۶؛ قاسمی، ۲۰۰۹). تفاوت مشاهده‌شده در نتایج مربوط به مطالعات مختلف احتمالاً ناشی از عواملی از قبیل تفاوت‌های فردی مانند منطقه، سن و جنس می‌باشد (نجات ۲۰۰۶، امینی ۲۰۰۲). مطالعه‌ای در سال ۱۹۹۵ بر روی دانشجویان پزشکی در زاین نشان داد سه عامل مهم انتخاب رشته‌ی پزشکی، به‌ترتیب اهمیت: وجهه‌ی اجتماعی شغل پزشکی، درآمد و هویتی به‌عنوان پزشک بوده است (ماتزودا، ۱۹۹۵). علاقه‌ی دانشجو به رشته‌ی تحصیلی با امیدواری به درآمد و وضعیت اقتصادی مناسب ارتباط معناداری نشان نداد که این نشان‌دهنده‌ی جایگاه معنوی پزشکی و عدم انتخاب رشته توسط دانشجویان تنها به لحاظ درآمد بالا است. همچنین نتایج حاصل از این مطالعه نشان داد که افزایش علاقه‌ی دانشجویان به رشته‌ی تحصیلی‌شان، ارتباط مستقیمی با نحوه‌ی آموزش اساتید، نحوه‌ی برخورد اساتید با دانشجویان و ویژگی‌های فردی و شخصیتی اساتید دارد؛ در حالی‌که نتایج به دست‌آمده توسط فتاحی و همکاران در مورد نقش اساتید در رضایتمندی دانشجویان دندان‌پزشکی در کرمان معنادار نبود. یکی از مشکلاتی که گاهی دانشجویان رشته‌ی پزشکی با آن مواجه هستند عدم دسترسی به منابع درسی می‌باشد. ۳۷/۳ درصد از دانشجویان برای دسترسی به منابع درسی به میزان خیلی زیاد و زیاد و متوسط دچار

- Nori, M, Agamahammad, Sh, Dabiri, H, et al 2012, 13th national conference on Medical education, Mazandaran, Sari, Pp. 609-609.
- Pololi, L.H, Frankel, R.M 2005, Humanizing medical education through faculty development: linking self-awareness and teaching skills, *Medical Education*, Vol.39, No.2, Pp. 154-162.
- Torabian, S, VosughMogadam, A, SedaghatSyahkal, M 2006, Evaluation of some aspects of educational inputs and outputs of community medicine departments in Iran medical sciences schools and universities, *Strides in Development of Medical Education*, Vol. 3, No.2, Pp. 11-18.
- Trofino, A.J 2000, Transformational leadership: moving total quality management to word-class organizations, *International Nursing Review*, Vol.47, No.4, Pp. 232-242.
- Yousefi, A, Ghassemi, G, Firouznia, S 2009, Relation between motivation and progress in study of medical student of Isfahan University of Medical Sciences, *Iranian Journal of Medical Education*, Vol.9, No.1, Pp. 79-85.
- Zahedi, M, Amirmaleki, H 2008, Medical education effectiveness from the viewpoint of medical students of Tehran University of medical sciences, *Iranian Journal of Medical Education*, Vol.7, No.2, Pp. 289-297.
- Medicine in 2002, *Iranian Journal of Medical Education*, Vol.3, No.2, Pp. 47-55.
- Ghassemi, G, Firouznia, S 2009, The relation between academic motivation and academic achievement in medical students of Isfahan University of Medical Sciences, *Iranian Journal of Medical Education*, Vol.9, No.1, Pp. 79-84.
- Matsuda, S, Uebara, S 1995, An AHP analysis on factors associated with the career choice of medical students of Uogh (University of Occupational and Envirompental Health), *Journal of Uoeh (Japanese)*, Vol.17, No.4, Pp. 279-285.
- Mehnati, P, Gojazadeh, M, Mohaddes, G 2010, Academic teacher role from pharmacy student's satisfaction with their discipline in Tabriz University of Medical Sciences, *Sabz Journal*, 10th national conference on Medical education, special issue, Pp. 6.
- Mohamadi, Y (translator) 2006, Understanding motivation and emotion Reev JM (Author), 4th ed Tehran, Virayesh, Pp. 20-25.
- Nedjat, S.h, EmamiRazavi, H, Rashidian A, et al 2006, The motives of medical students in Tehran university for choosing medicine field and their for their Profession: qualitative versus quantitative approach, *Strides in Development of Medical Education*, Vol. 3, No.1, Pp. 1-8.
- Nematolah, M 2004, The concept of teaching and its essential questions, *Strides in Development of Medical Education*, Vol. 1, No.1, Pp. 48-56.

Which Factors are Impressive on the Education Process of Medicine Students at Current Time?

Parinaz Mehnati¹

Shirin Babri^{2,*}

¹Faculty member, Medical Sciences Education Research Center, Department of Medical Physics Department, Faculty of Medicine, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran.

²Faculty Member, Department of Physiology, Faculty of Medicine, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran.

Abstract: The present study survived today's effective parameters on education process of medical students regarding to the importance of medical profession and the university's mission in training committed and professional physicians were surveyed. This descriptive-cross sectional study was performed among 110 medical students at Tabriz University of medical sciences. A researcher made questioner with Likert scale was used for data gathering. Then, the effective factors on education process entitled internal and external parameters were investigated. Among all participants, 57% were female and the rest were male. 85.5% of participants showed their high and very high desire to their discipline among effective internal factors, and their interest toward the possibility to give service to people estimated 88.2%. Student's satisfactions of teacher education way, teacher knowledge level and educational package were assessed high and very high by 30%, 49.1% and 81.8%, respectively. Education process showed direct meaningful relation with internal parameters and educational package as one of the external parameters showed meaningful ($p < 0.05$) effect on students learning in addition to saving time and cost of study, although it seems that teacher education way needs to be reviewed.

Keywords : Education Process, Medicine Student, Internal Parameters.

*Corresponding author: Faculty Member, Department of Physiology, Faculty of Medicine, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran.

Email: shirinb46@yahoo.com